

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3298/2024. (VII. 24.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.320/2023/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Dr. Pintér Zsófia Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Pintér Zsófia) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján – a Fővárosi Törvényszék 3/C.P.22.944/2021/36. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal – a Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.320/2023/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy lényege, valamint az indítvány a következőképpen foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó – az előzményi per felperese – hosszú éveken át volt a III. rendű alperessel együtt az I. rendű alperes gazdasági társaság tulajdonosa, ügyvezetője. Az indítványozó táncművész, koreográfus, egy táncegyüttes létrehozója, akinek családnevét viseli az I. rendű alperes gazdasági társaság. Az indítványozó és a III. rendű alperes együttműködése eredményeként számos táncművészeti alkotás került bemutatásra. Az „EXPERIDANCE” szömegjelölés védjegyjogtalom alatt áll, annak eredeti jogosultja az indítványozó volt, aki azt a 2014. október 28-án létrejött adásvételi szerződéssel 50 000 forint vételárért átruházta az I. rendű alperesre.
- [4] Az indítványozó és a III. rendű alperes közötti viszony 2019 májusában megromlott, az indítványozó az ügyvezetői feladatait nem tudta ellátni, a társaság irataihoz nem fért hozzá, emiatt több alkalommal is törvényességi felügyeleti eljárást kezdeményezett az I. rendű alperessel szemben. A Fővárosi Törvényszék Cégbírósága (a továbbiakban: cégbíróság) felhatalmazása alapján 2020. február 3-án megtartott taggyűlésen az indítványozó a III. rendű alperest a tisztségéből felmentette, és az erről szóló határozat alapján változásbejegyzési kérelmet terjesztett elő. A cégbíróság a III. rendű alperes ügyvezető adatainak törlésére irányuló kérelmet elutasította, helyt adva a III. rendű alperes által képviselt I. rendű alperes törvényességi kérelmének azzal, hogy hatáskör hiánya miatt a III. rendű alperest felmentő taggyűlési határozat megsemmisítésére nem jogosult. A cégbíróság a III. rendű alperes 2020. június 2-án kelt „ügyvezetői döntés” elnevezésű okirata alapján az I. rendű alperes képviselőjeként – együttes képviseletre jogosultként – három munkavállalót jegyzett be. Az I. rendű alperes képviselőjében eljárva a három munkavállaló 2020. október 7-én 100 000 forintért átruházta az „EXPERIDANCE” védjegyet a II. rendű alperes gazdasági társaságra, aki azt két nap elteltével – 2020. október 9-én – 150 000 forint vételárért tovább értékesítette a III. rendű alperes részére. Ennek megfelelően a védjegylajstromba védjegyjogosultként a III. rendű alperes bejegyzésre került.
- [5] Az indítványozó ezt követően keresettel fordult a bírósághoz, amelyben elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy az I. és a II. rendű alperes közötti szerződés nem jött létre, vagylagosan ugyanezen szerződés semmisségének megállapítását is indítványozta, továbbá megtámadta a szerződést feltűnő értékaránytalanság jogcímen is. Kérte továbbá a II. és a III. rendű alperes közötti szerződés semmisségének megállapítását, tekintettel arra, hogy a II. rendű alperes jogosultság hiányában nem ruházhatta volna át a védjegyet. Valamennyi kereseti kérelem esetében az érvénytelenség jogkövetkezményeként – az eredeti állapot helyreállítása körében – I. rendű alperes jogosultként történő bejegyzését kérte a védjegylajstromba. Kereshetőségi joga körében a jogi érdekelttségét arra alapozta, hogy az I. rendű alperesnek sem az első adásvételi szerződés megkötésekor, sem a per megindításakor nem volt törvényes képviselője, így az indítványozón kívül nincs perindításra jogosult személy.
- [6] A Fővárosi Törvényszék a 2023. április 13-án kelt, 3/C.P.22.944/2021/36. számú ítéletével a keresetet elutasította. A bíróság a kereshetőségi jog meglétének vizsgálata kapcsán a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:88. § (1) és (3) bekezdését, a 6:89. § (1) és (2) bekezdését, a 6:95. §-át és a

6:98. § (1) bekezdését felhívva rögzítette, hogy szerződés semmisségére az hivatkozhat, és a szerződés semmisségével kapcsolatos peres eljárást az indíthat, akinek ehhez jogi érdeke fűződik vagy akit erre törvény feljogosít. Harmadik fél – amilyenek az indítványozó is tekintendő – érdekeltisége akkor áll fenn, ha az ügyben hozott döntés az élet- és jogviszonyaira közvetlenül kihat, számára jogokat és kötelezettségeket keletkeztet, vagy valamely kötelezettség alól szabadul, illetve a döntés által jogvédelmet nyerhet. A törvény által megkövetelt jogi érdek fennállása – amelyet igazolni kell – csak akkor állapítható meg, ha a harmadik fél jogvédelme más jogi eszköz igénybevételével nem biztosítható. A Kúria irányadó gyakorlatát (1/2014. Polgári jogegységi határozat) idézve emelte ki, hogy az ügghöz kapcsolódó érdekeltiség – a gazdasági érdekhez hasonlóan – nem alapozza meg a jogi érdek fennállását.

- [7] A bíróság megállapította, hogy az „EXPERIDANCE” védjegy jogosultja 2002-ben az indítványozó volt, ezt követően 2014-től az I. rendű alperes, aki 2020-ban ruházta át a jogosultságot a II. rendű alperesre, ő pedig a III. rendű alperesre, aki jelenleg is a védjegy jogosultja. A jogutódlások tényét a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala minden esetben határozatával tudomásul vette, megváltoztatási (jogorvoslati) kérelem benyújtására nem került sor.
- [8] Az indítványozó nem támadta meg a közte és az I. rendű alperes közötti szerződést, így az utóbb kötött két szerződés érvénytelenségének kimondásához jogi érdeke nem fűződik, és az eredeti állapot helyreállítása körében sem szerezhetne jogokat. Az érvénytelenség kimondásához, a védjegyjogosultság visszaszerzéséhez az indítványozót követő jogosultnak, az I. rendű alperesnek fűződik igazolható jogi érdeke, a kereseti kérelem alapossága esetén is csak az I. rendű alperes szerezhetne védjegyjogosultságot, aki viszont nem indított eljárást. Az indítványozó ugyan tulajdonos az I. rendű alperes gazdasági társaságban, de ettől még vele nem azonos személy. A vagyoni értékkel bíró védjegyjogosultság megszerzése körében az indítványozó és az I. rendű alperes érdekei egybeeshetnek ugyan, de ez jogi érdek fennállását nem keletkezteti az indítványozó oldalán.
- [9] A fentiek alapján keresetösségi jog hiányában az indítványozó keresetét a bíróság elutasította. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2023. december 12-én kelt, 1.Pf.20.320/2023/11. számú ítéletével az elsőfokú döntést helyes indokaira tekintettel helybenhagyta.
- [10] 2.2. Az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, a XIII. cikk (1) bekezdésének, a XV. cikk (1) bekezdésének, XXIV. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állította.
- [11] Az indítványozó érvelése szerint a bíróság teljes egészében figyelmen kívül hagyta, hogy a Ptk. 3:188. §-a az indítványozónak mint a társaság tagjának biztosítja a döntési jogot az ügyvezető megválasztásában. A bíróság ezzel arra ítélte az indítványozót, hogy tétlenül nézze munkája és szellemi alkotása hozományának – a gazdasági társaság vagyonában és az üzletrésének értékében testet öltő – „elherdálását”. A bíróság eljárása ezért nem felelt meg a tisztességes (hatósági) eljárás elvének és a tulajdonhoz való jogát is sértette. Álláspontja szerint az alkotmányos tulajdonvédelem kiterjed a polgári jogi tulajdonjog részjogosultságain túl a „személyes autonómiát biztosító szerepét átvevő vagyoni jogosítványokra is, amennyiben az összefüggésben áll a saját vagyonnal vagy az értékteremtő munkával, és a tulajdonos hasznát szolgálja”. A támadott bírói döntések ezt a jogot vették el az indítványozótól a Ptk. 6:88. § (3) bekezdésének téves értelmezésével. A jogalkotó szándéka nem terjedhetett ki arra, hogy a bíróság olyan magatartást támogasson jogértelmezésével a tulajdonos érdekeivel szemben, amelynek eredményeként illetéktelen személyek tilos szerződések megkötésével felszámolásba taszíthatnak egy céget.
- [12] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmét az indítványozó abban látja, hogy amíg egy magánszemély vagyonába a tulajdonában lévő üzletrész értéke beleszámít, ugyanígy az üzletrész névértékénél magasabb áron történő értékesítésénél személyi jövedelemadó fizetési kötelezettség keletkezik, addig amennyiben a társaság vagyonának megóvásáról van szó, akkor a bíróság a perbeli legitimáció hiányát állapítja meg. Ezzel a bíróság minden észszerű indokot nélkülöző önkényes különbségtételt alkalmazott.
- [13] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog kapcsán az Alkotmánybíróság gyakorlatát idézve utalt arra is, hogy a Ptk.-ban rögzített követelmények érvényre juttatása elengedhetetlen jogállami garancia. A bíróságok elmulasztották ugyanakkor annak vizsgálatát, hogy ezen garanciális szabályok figyelmen kívül hagyása esetén a Ptk. 6:88. § (3) bekezdése nem alkalmazható. A bíróságok nem mérlegelték és értékelték továbbá az ügy speciális körülményeit, ami súlyosan sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot.
- [14] 3. Az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.

- [15] 3.1. Az indítványozó meghatalmazással eljáró jogi képviselője az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó a keresetet elutasító – és ezt helybenhagyó – döntéseket mint érdemi, eljárást befejező döntéseket támadott. Az indítványozó az alkotmányjogi panasszal támadott ügyben felperes volt, így jogosultnak és érintettnek is tekinthető. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [16] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerint alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be.
- [17] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén alapítható [lásd például 3062/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [18]]. Az indítványozó a fentiekre a támadott bírósági határozatok kapcsán nem hivatkozott.
- [18] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító panaszelem kapcsán az Alkotmánybíróság gyakorlata kiforrott: a bíróság csak akkor sérti meg az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt jogosultságot, ha a közigazgatási döntés alapjogsértő voltát a felülvizsgálati eljárásban a bíróság elmulasztotta felismerni [3093/2018. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [43]]. Jelen esetben az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tárgyát nem közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata képezte, így az indítványozó által vélelmezett alapjogsérelem és az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése között alkotmányossági aspektusból nem áll fenn összefüggés. Mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemi vizsgálatra nem alkalmas, a tisztességes hatósági eljárással kapcsolatos indítványozói érveket az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével kapcsolatosan értékelte.
- [19] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, a XV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak, így az indítvány e körben teljesítette a törvényi feltételt.
- [20] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, a XV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek csak részben felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, illetve a sérelmezett bírói döntéseket, és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.
- [21] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja alapján a kérelem akkor határozott, ha megfelelő indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a támadott bírói döntés miért és mennyiben ellentétes az Alaptörvény indítványban megjelölt rendelkezésével.
- [22] Ezen feltétel teljesülésének vizsgálata kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit illetően. Az indítványozó valójában a bírói törvényértelmezés helyességét, a bíróságok ezekből levont következtetéseit vitatja, és az alkotmányjogi panasz a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelenti. Az indítvány azt célozza, hogy a bíróságok által eldöntött tény- és jogkérdéseket felülbírálati bírósággént vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a támadott döntésektől eltérően értékelje. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint azonban „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” [3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]]. Az indítványozó a megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezések kapcsán a sérelem mibenlétének alkotmányjogi szempontú kifejtésével adós maradt.
- [23] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ilyen indokolás hiányában az indítvány nem alkalmas érdemi elbírálásra [lásd: 3201/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [16]; 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]].
- [24] Az Alkotmánybíróság utal továbbá a bíróságok jogértelmezését támadó alkotmányjogi panaszok kapcsán kialakított következetes gyakorlatára, miszerint: „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor.” [3346/2022. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [71]]

- [25] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt követelményének, ezért nem fogadható be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. július 9.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1617/2024.

